

0,273 мг/мл гемолітика в середовищі додавання 0,4% альгінату натрію суттєво зменшує швидкість гемолізу, на основі цих результатів можна зробити висновок, що альгінат натрію є мембранотропним з'єднанням, що має виражену властивість протектувати мембрани еритроцитів від дії літичного агенту.

Враховуючи те, що альгінати стабілізують і укріплюють мембрану еритроцитів (попереджаючи дію літичного агенту), можна зробити висновок, що альгінати, очевидно, також діють на мембрани інших клітин організму. Це, в свою чергу, може відігравати важливу роль при захисті організму від радіаційних пошкоджень.

Близнюк О., Петров В.
(Харків, Україна)

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОБЛЕМИ ОХОРОНИ РЕЛІКТОВОЇ ТА

ЕНДЕМІЧНОЇ РОСЛИННОСТІ У ХАРКІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ.

З третинними поголєннями крейди та мергелю, пристосованих до річкових долин у Харківській, Луганській та Донецьких областях, пов'язана унікальна флора Донецько-Дінського петрофільного кальцефільного комплексу, включаючи понад 350 видів вищих судинних рослин, третина яких наведена ксеротермічними та альпійськими ендеміками басейнів Дону та Волги, Дону та С. Дінця. Значна кількість яких виявляється також реліктами третинного періоду. Питання про походження цієї флори, підняте ще в працях В. Галієва (1897, 1904, 1905), до останнього часу ще остаточно не вирішене.

Долина річки Оскол у Харківській області виявляється одним із небагатьох рефугіумів реліктової флори крейдових поголєнь в Україні. Ці поголєння являють собою крейдові похили південної, південно-східної та південно-західної експозиції значно зрізані балками та вимоїнами. У верхній частині, переходячи у льосову рівнину з типовими потужними карбонатними черноземами, на яких розташовані сільськогосподарські угіддя та окремі ділянки крейдових степів, а понизу - в заплаві (алювіальні) луки. Рослини ас оціації цієї ділянки відносяться одночасно до трьох категорій рідкості (Горєлова Л.М. 1989):

- ас оціації з домінуванням ендемічних кальцефільних видів;
- ас оціації унікальні для території України, з домінуванням ендемічних видів;
- корініні зональні ас оціації з домінуванням роду *Stipa* (4 види).

У складі цих угруповань присутні 6 видів рослин, занесених до Червоної книги України та 4 види, які були внесені до Червоної книги СРСР.

У 1993-1994 роках нами в рамках діяльності Дружини Охорони Природи Харківського Держуніверситету були обстежені три ботанічних заказника місцевого значення, створені для збереження крейдяної флори: "Мілове", "Коробочкіно", "Червоне" поблизу селищ Двурічна, Фіголевка та Червоне Двурічанського району Харківської області. Метою обстеження було виявити сучасний стан охороняємих рослинних суспільств та проконтролювати виконання режиму їх охорони. Проведений порівняльний аналіз флористичного складу виявив повне або часткове зникнення видів ендеміків, скорочення флористичної пишноти, зменшення чисельності більшості видів в асоціації та зміну домінант, що говорить про значну порушеність фітоценозу та його деградацію.

З наведених у працях флористичних списків Талієва В.І. (1897, 1904, 1905, 1907) та Котова М.І. (1927) ядра близько 30 видів ендемічних кальцефілів, було знайдено тільки 14. При тому, що *Androsacea Kozo-Poljanskii Ovez*, *Astragalus albicaulis* D.C., *Scrophularia cretacea* Fish., *Silene creacea* Fish., *Hyssopus cretaceus* Dubian були знайдені в одиничних екземплярах, здебільшого 1 та 2 ступеню життєвості. В залежності від стадії деградації ділянки спостерігалася заміна типово крейдяних асоціацій на асоціації з домінуванням рудеральних або не типових видів. Ціла група видів, для крейдяних пологень, звичайно типових, зовсім не була виявлена. Прогресуюча деградація біоценозу, що спостерігалася, пов'язана з комплексною дією абіотичних (повітряна та водяна ерозія, механічна деструкція), біотичних (зміна структури фітоценозу) та змішаних факторів (прогін та випас худоби, добування крейди). Усе це свідчать про повну відсутність заходів охорони, що викликало значні зміни в крейдяних ценозах і найближчим часом загрожує їх повним знищенням.

Заставський Д.
(Донецьк, Україна)

ОРІБАТИДНІ КЛІЩІ РЕКУЛЬТИВОВАНОГО ВІДВАЛУ

ШАХТИ "КУЧЕРОВА" МІСТА ДОНЕЦЬКА

Однією з актуальних проблем сучасності є оптимізація взаємовідношень людського суспільства з природою, ліквідування негативних наслідків антропогенного діяння на зовнішнє середовище. В індустріальному Донбасі на протязі багатьох років людина за допомогою потужної техніки утворила з природних техногенні ландшафти, особливо у вигляді шахтних териконів. Дані шахтні відвали